

Mit üzennek terített asztalaink?

Barna Judit

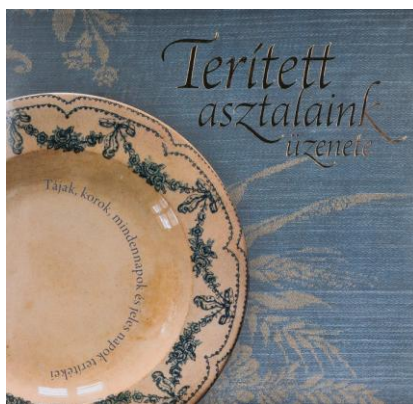
A Magyar Kultúra Napja alkalmából egy különlegesen szép album jelent meg **Terített asztalaink üzenete** címmel. A csodaszép kötetet Szeleczy Ildikó, a Vendégvárás Művészete Egyesület elnöke összeállításában, Csíkszentmihályi Márton kiváló fotóival illusztrálva veheti kezébe az olvasó. A könyvet kiadó Szeleczy Ildikó iparművészekkel, művészettörténészekkel, néprajzi szakemberekkel, neves külföldi cégekkel működött együtt. Az album összeállítását muzeológusok, magán- és közgyűjtemények segítették.

A kötet a társas érintkezés, az életmód, ezen belül a vendégvárás, az asztalterítés művészetének és hagyományainak megismertetését, terjesztését és ízlésformálását segíti, ízelítőt ad hazánk rendkívül gazdag, színes és változatos terítési, és étkezési tárgykultúrájából. A válogatás a 19. és 20. század asztalterítésének jellegzetességeit mutatja be. Az olvasó képet kaphat arról, hogy milyenek lehettek egykor a paraszt, iparos és polgár családok puritán, de szeretettel, összetartozást sugárzó terített asztalai, és megcsodálhatják az egykori arisztokrácia kifinomult ízlésvilágát, a régi magyar nemesség ősi kastélyainak termeiben gondosan elkészített asztali műrecek lenyűgöző eleganciáját is.

A teríték főszereplője a szép asztalterítő

Étkezéseinket bearanyozhatja egy szép abrosz, egy gondosan megválasztott textil szalvéta, amire stílusban tartott, összeválogatott étkészlet kerül. A terítékeknél használt asztalterítők magukon hordozzák a kor aktuális lakáskultúrája színvilágának divatját, és a textilkészítés technológiáját is. A kézi szövés, kézi himzés, aszúrozás, horgolás, és a nagyipari géppel szövés különböző struktúrákat keltenek életre.

A vizlepergető, teflon bevonatú, strapabíró, százszázalékos poliészterből készült, a kereskedelmi forgalomban damasztznak csúfolt terítőalapanyag mai térhódításának korában jól esik elidőzni a régi korok csodálatos abroszai között. Lapoz-

A könyv címlapja

Azsúrozott abrosz

Szöttek abrosz

Konyhai szöttek abrosz

zunk bele a könyvbe, időutazásunkban ismerkedjünk a hétköznapi és vasárnapi terítésekkel, a családi események, jeles ünnepek asztalaival, a különböző évszakok divatjaival, és a hivatalos fogadások elegáns asztalterítőivel:

❖ A biedermeier szalonokban az úri társaság teázásához a karsú vonalú, dúsan aranyozott fehér porcelán kancsó és a hajlított szélű kicsi csészék alá zsinóros szélű piros selyem-damasztabrosz került.

❖ A szecesszió belső tereit kiegészítő dísz- és használati tárgyak stílusa a terítékek formavilágában, és motívumaiban is elterjedt. A textilanyagok mintázata, színvilága és textúrája minden országban sokat merített a gazdag népművészetből.

❖ A fehér ropogós – akkor még valódi – damasztabrosz a 19. század elején élte fénykorát. A nemes textil simasága, vakító fénye, és tisztasága időt állóan, korokon át árasztja magából az eleganciát. A nemesi kúriák bőrrel, vagy nemessel bevont asztalain is gyakran pompázik. Esküvőkön annyi terítőt tettek fel, ahány fogást felszolgáltak. A fogások után az edényekkel együtt egy réteg terítőt is leszedtek.

❖ Nagycsaládi lakodalomban a fehér vászon asztalterítőben a sűrű virágmotívumok mellett a menyasszony himzett, színes monogramja ékeskedett.

❖ A csipkemintával körbehorgolt finom batisztszalvéták stílusosan illenek az eladósorba került úrilányok teázásához, az aprósüteményekkel megrakott talpas kínáló tál mellé.

❖ Az art deco lakberendezésének letisztult karaktere mértani mintákat hozott az aszúrozott kézimunkáknál is, melyek a vasárnapi ebéd asztalterítőin és szalvétáin is megjelentek. A tisztelő lakások polgári miliójét, és ünnepi asztalainak hangulatát aszúrozott rátéttel díszített nagy, fehér terítő határozta meg, rajta virágos cseh porcelán, és alpakka evőeszköz.

❖ A céhekbe tömörült kézműves iparosok céhmesterré avatásának szertartásos lakomáján a vastag gyapjúból kézzel szövött, kelim-mintás, rojtos terítőre kerültek az öntényérok, ónkupák és a boroskancsók.

❖ A módos gazda asztalát két abrosszal takarták le. Az alsót hétköznapi használták, a felső díszesebb szőtt, ami az ácsolt, festéssel díszített faladából ünnepek alkalmával került elő.

❖ Az ónémet tisztaszoba asztala dúsan azsürozott fehér abrosszal ékes, felette függeszkedik a majolika petróleumlámpa.

❖ A paraszti halászasztal egyszerű lenabrosszán a mázas kerámia és fa evőeszköz éppen úgy megteremtette a társaság étvágyát és jó hangulatát, mint a nemesi vadászasztal finom damasztján terített fécános porcelán, vagy a szüreti multság szőlőmintás fajansza.

❖ Újjászületett kastélyokban rendezett impozáns fogadásokon a törtfehér damasztterítő méltó alapot ad a százéves francia fehér-arany porcelán terítéknek. A kézzel szőtt szalvétákon az ősi, patinás tulajdonos család himzett, arany-fehér címere látható.

❖ Napjainkban egy elegáns leti ebédnek modern keretet adnak a geometrikus mintájú, kézzel festett Zsolnay tányérok, és mellettük a fekete textilszalvéták és fekete borospoharak.

❖ A nyári vendéglátás helyszíne az árnyas kert. A partin a növények százféle zöld színe tükröződik vissza abrosszon, szalvétákon, párnákon és a díszítéseken.

❖ A hollóházi porcelánnal vonalát kiemeli a textilszalvétákra más színű szalagból kötött nyakkendő-csomó gyűrűje.

❖ Egy tavaszi piknikre óriás, rusztikus, piros-zöld gépi szövésű rojtos abrosszot vihetünk magunkkal, amire az otthon elkészített szendvicsek, gyümölcsök, italok izléseesen tálalhatók.

❖ Modern kontrasztot teremt az elegáns, jacquard-szövésű, reneszánsz-mintás szalvétán az alumínium szalvétagyűrű, ha üvegtetős, patinásra kidolgozott rücskös gumibroncs asztalra készítjük elő a vendégeknek. Érdekes látvány a vakmerő, avantgard módi a textillel csempészett klasszikus stílussal ötvözve.

❖ A karácsonyi modern ünnepi asztal terítői, szalvétái klasszikusan hófehérek, ami különlegessé tehető egy kigyózó, gyöngyfűzér szalvétagyűrűvel, aminek a végére dekoratív gyöngybojt is kerülhet.

Gyöngyös szalvétagyűrű

Reneszánsz szalvéta alumíniumgyűrűvel